

Stigao je novi "Sirijus". Nove teme, novi autori i nadamo se zadovoljni stari čitaoci... Na mail info@mason.org.rs stiglo je par jako dobrih radova braće iz naše obedijencije, međutim, sa tematikom vezanom za ritual i sam rad u loži. Ovi tekstovi ne samo terminološki već i suštinski zalaze u oblast koja nije primerena objavljivanju na Internetu. Tu braću molimo za razumevanje, jer iako se radi o izuzetno kvalitetnim tekstovima, sa žaljenjem smo odlučili da ih ovde ne objavljujemo. Nadamo se da se braća neće naljutiti i molimo ih da nastave da pišu i šalju nam svoje radove, a mi ćemo već naći načina da ih distribuiramo internim putem u okviru obedijencije. I sa ovim što već objavljujemo u "Sirijusu" hodamo po samoj ivici prihvatljivosti za slobodnozidarsku zajednicu. Olakšavajuća okolnost je specifičnost Velike Nacionalne Lože Srbije koja je po ovom pitanju mnogo avangardnija i savremenija u odnosu na neke druge obedijencije u Srbiji (... dok je po nekim drugim pitanjima tradicionalnija i stroža!).

Da ne odemo predaleko i u temu kojoj ovde nije mesto, toliko za ovaj put, uživajte u novom "Sirijusu"...

Sadržaj:

■ Loža "Svetlost Balkana" (1876-1882).....	2
■ Solomon, Kraljica od Sabe, Hiram, Mojsije i Kabala.....	9
■ Slobodnozidarski nagual.....	16
■ Loža "Nemanja" od 1892 do 1908-e godine.....	18

LOŽA SVETLOST BALKANA (1876 – 1882.)

Loža "Svetlost Balkana" bila je prva masonska radionica koja je radila u Kraljevini Srbiji. Pred izbijanje Srpsko-turskog rata, 1876. godine, u Beograd je došao značajan broj dobrovoljaca, ljudi iz različitih krajeva Evrope, sa željom da pomognu Srbiji u predstojećim oslobodilačkim bitkama. Dobar deo njih činili su italijanski dobrovoljci, garibaldinci, koji su, 1875. godine, učestvovali u hercegovačkom ustanku. Prema pismima jednog od njih, advokata iz Bolonje Đuzepea Brodana, u njegovom odredu, koji je bio stacioniran u Beogradu bilo je Italijana, Belgijanaca, Francuza, Nemaca, Čeha i Norvežana. Odvojeni od ostalih bili su jedino ruski dobrovoljački korpusi. U Beograd su stigli i izaslanici različitih udruženja i društava, uglavnom Bugara i Poljaka, ali i delegata „Biblijskog društva“ čije je sedište bilo u Londonu. Iz Hercegovine je u Beograd, kao dobrovoljac – garibaldinac, došao i mason Jovan Zega, kasnije član lože „Svetlost Balkana“. On je bio u vezi sa Garibaldijevim saradnikom Paskale Macinijem i po njegovim uputstvima je aktivno radio na okupljanju dobrovoljaca za akcije na Balkanu. Zega je u Masonski savez primljen 1863. godine, a iza njega su ostala pisma u kojima je opisao svoj rad i masonsko delovanje u Beogradu.

Drugi učesnik i jedan od vođa hercegovačkog ustanka „Nevesinjska puška“, koji se našao u Beogradu 1876. godine bio je vojvoda Mićo Ljubibratić, rodom iz Ljubova kod Trebinja. Prema navodima masona Srete Stojkovića¹ on je verovatno ušao u masonski savez kada i Zega, u dodiru sa italijanskim garibaldincima koji su bili dobrovoljci i u srpskom ustanku u Hercegovini, 1852 – 1862. godine, a koji je predvodio vojvoda Luka Vukalović.

Mićo Ljubibratić, vojvoda iz Hercegovačkog ustanka

¹ Sreten Stojković: „Slobodno zidarstvo“, izdanje Lože „Pobratim“, Beograd, 1893. godine

Prema Miloradu Ekmečiću, vojvoda Mićo Ljubibratić je: bio veoma obrazovan i imao istaknut međunarodni ugled, između ostalog i zbog toga što je izvesno vreme bio slobodni zidar kao Garibaldi i Bakunjin i neki njegovi naredbodavci u Beogradu. U vreme rata, garibaldinci će obnavljati ložu slobodnih zidara u Beogradu ali će pre biti da je Ljubibratić ušao u taj krug posle 1878. godine.²

Mićo Ljubibratić je pohađao klasičnu gimnaziju u Dubrovniku i kao đak se, 1857. godine, uključio u ustanak Luke Vukalovića, a rano je uspostavio veze sa oslobodilačkim pokretom u Italiji, osobito sa Garibaldijem.³ Pri pokušaju da ustanak proširi na Bosnu, Ljubibratić je, marta 1876. godine bio uhapšen i interniran u Line, a potom u Grac, odakle se 15. marta 1877. godine vratio u Beograd. Kao što će se videti u daljem tekstu, loža „Svetlost Balkana“ konstituisana je 20. oktobra 1876. godine, a Ljubibratića svi istoričari srpske masonerije ubrajaju u jednog od njenih prvih članova. Stoga ostaje otvoreno pitanje i vreme Ljubibratićevo ulaska u masoneriju. Izgleda da su Sreten Stojković i Vladimir Ćorović bili u pravu kada su Ljubibratićevo ulazak u masoneriju vezali za vreme pre 1877. godine, jer se on tada u loži „Svetlost Balkana“ nalazi na stepenu majstora, što znači da je već pre toga bio mason. Ljubibratić je umro 1889. godine u Beogradu, a masoni su 1891. godine razmatrali mogućnost podizanja nadgrobno spomenika ovom hercegovačkom vojvodi. Iz te godine sačuvana je arhitektonska tabla sa rada lože „Sloga, Rad i Postojanstvo“ koja beleži da su Braća ove lože prikupila i novčani prilog za nadgrobni spomenik Mići Ljubibratiću.⁴ Štaviše, dve godine kasnije u istoj loži prikupljen je prilog za udovicu Miće Ljubibratića, čime beogradski masoni manifestuju bratsku solidarnost prema porodici svoga člana i na najbolji način pokazuju, pored obaveze međusobnog pomaganja, i svoj humanitarni rad.

O počecima slobodnog zidarstva u Beogradu govori u svojim memoarima i Aleksandra Petrović-Majzner,⁵ rodom iz Novog Sada. Gospođa Aleksandra je bila učiteljica, a 1857. godine udala se za Josifa Majznera, Čeha po rođenju, a revolucionara i borca za slobodu po opredeljenju. Došla je u Beograd 1864. godine i za vreme srpsko-turskih ratova (1875-1878) bila je veoma aktivna kao dobrovoljac. O tim događajima ostavila je detaljne zapise u svojim memoarima gde kaže:

Posle je došao jedan jezuita Karvin, koji je imao dužnost da probavi u Srbiji sedam godina i da ispita Srbiju i sve njene prilike te da može Srbiju upropastiti. On se rukopoložiti dao u Vlaškoj i bude iz Rusije preporučan na mitropolita Mihaila. Mihajlo mu da selo - naivni mitropolit - na Dunavu pri Vlaške 1877. godine, da vrši svoju misiju. On je došao u Beograd i tražio da se upozna sa mnom i čekaše dugo dok je meni mogao biti predstavljen. Reče mi da ga jezuiti šalju da stvori ložu u Beogradu. On uspe sa doktorom Poljikim⁶ da nađe zainteresovane za ložu. Doktor Poljik beše u Beogradu opštinski lekar i vrlo human i poštovan čovek, pa kako beše iz otmene porodice jevrejske oženjen i imao ženu mu braću obrazovanu i bogatu, to je doktoru lako bilo imati lica za ulazak u ložu. Tada tražiše samo humana lica i moj muž beše pozvan da uđe u ložu. Ista se zvala 'Luce del Balkani'. Karvin, pričalo se u bratstvu, beše od visoke aristokracije poljske i pripadaše nekom redu. Kad je bila po otvaranju lože večera, budem i ja zvala na istu. Doktor se vrlo trudio da ja na večeru dođem. Zbog slabosti odemo po večeri i domaćin mi prestavi Karvina. Sutradan dođe da mi vrati vizitu, i zamoli me da ga primim uveče istog dana. On mi se tada predstavi ko je u istini i rekne mi da ja otvorim žensku ložu i da ja budem majstor lože. I kaže mi kako je bio pop u selu i prelazio u Vlašku da se sastane sa svojim i da ga izveštava o svemu i da primi instrukcije.

Tada rekne da sam mu po mužu sestra i imam pravo na zaštitu i pomoć. 'Vi radite na oslobođenju Bugarske, Bosne i Hercegovine. Ne treba da ostanete u tami. Što se Bosne tiče ona mora potpasti pod Austriju, a nikako pod Srbiju. Srbija će skoro propasti, svakojako toga radi sam se u Srbiji bavio. Ona neće biti Pijemont balkanskim narodima, kao što se očekivalo, onesposobiće se da povede balkanske narode'. Najpre kad sam govorila da sam dobrovoljka i besplatno sve radim što treba oko oslobođenja bugarskog naroda a i bosanskog i hercegovačkog, on me je hteo jezuitskim načinom

² Milorad Ekmečić: „Ustanak u Bosni 1875-1878“, izdavač: Službeni list SRJ, 1996. godine

³ Hamdija Kapidžić: „Prilozi za istoriju Bosne i Hercegovine u XIX vijeku“, izdavač: „Naučno društvo NR Bosne i Hercegovine“, 1956. godine

⁴ Arhiv Jugoslavije, Fond 100. Masoni

⁵ Na memoarima je datum 2. avgust 1896. godine.

⁶ Doktor Marko Polak, prvi starešina lože „Svetlost Balkana“.

zbuniti, no ja kao junak izdržah njegov prezir i ostadoh pri mojih nazorima. On posle zapita da' l sam u opasnosti i ja mu rekнем da sam postojano u strahu. 'Sutra ćete dobiti rukavicu i samo je pokažite kad bi se u nuždi našli, pomoć će vam se učiniti, ne bojte se za život, nećete više biti u opasnosti. Ako vam treba materijalna pomoć, mogu vam pomoći. Ja sutra putujem u Rim i poslaću vam pomoć.'

Iz ovih prikaza, kao i iz ostalih kazivanja slobodnih zidara i nekoliko sačuvanih zapisnika sa rada prvih srpskih slobodnozidarskih loža, zna se da je formiranju prve lože "Svetlost Balkana" prethodilo formiranje jedne lože garibaldinaca čiji je starešina bio Ićilio Dela Bona (Icillio Della Bonna). Radovi ove, u neku ruku vojne lože, koju su pored Italijana dobrovoljaca činio i jedan broj dobrovoljaca iz Belgije, Poljske i Francuske, održavale su se na Senjaku u dobrovoljačkom logoru, pod šatorom. Ova vojnička loža je radila do kraja decembra 1876. godine. Odlaskom većine njenih članova iz Beograda, ona se uspravala.

Loža „Svetlost Balkana“ počela je da radi 20. oktobra oktobra 1876. godine pod zaštitom Velikog Orijenta Italije, a njeni osnivači bili su Luidi Joanini, italijanski konzul u Beogradu, i Ićilio Dela Bona, jedan od garibaldinaca dobrovoljaca.

Prema masonskim pravilima, ložu je moguće osnovati tek kada postoji najmanje sedam majstora masona, pa se može pretpostaviti da je prijem prvih članova buduće lože izvršen u vojničkoj loži, a nije isključeno da su neki članovi, kao i Jovan Zega, ranije bili primljeni u inostranstvu. Prvi starešina lože je bio lekar dr Marko Polak, a od 1879. do 20. decembra 1882. godine dužnost starešine lože obavljao je Mihajlo Valtrović, profesor arheologije na Beogradskom univerzitetu i upravnik Narodnog muzeja.

Članovi ove lože, od osnivanja pa do prestanka rada, bili su:

- Aleksić Anta;
- Andelković Sreten, štampar;
- Antonijević Maksa, draguljar i zlatar;
- Antula Jovan, trgovac;
- Aren Sari, profesor francuskog jezika;
- Banković Tasa, rentijer;
- Bader Viljem, inženjer;
- Benedikt Albert, pečatorezac;
- Bogosavljević Andreja, ekonom;
- Bodi Božidar, direktor banke;
- Cindrić Đura;
- Davičo Hajim, konzul;
- Dela Bona Ićilio, garibaldinac, dobrovoljac u Srpsko-turskom ratu
- Draškoci Kornel, apotekar;
- Đaja Jovan, novinar, državni savetnik i ministar unutrašnjih dela;
- Joanini Luidi, italijanski konzul u Beogradu
- Josimović Emilijan, arhitekta, urbanista i profesor Velike škole;
- Karastojanović Petar;
- Klidis Manojlo, industrijalac i trgovac;
- Kovačević Antonije, dekorater u Narodnom pozorištu;
- Lajhtag Natan, učitelj;
- Levenzoni Jakov, trgovac;
- Levenzoni Samuilo, trgovac;
- Ljubibratić Mića, vojvoda iz Hercegovačkog ustanka;

- Majzner Josif, pomoćnik upravnika Narodne biblioteke;
- Milovanović Đorđe, slikar;
- Milićević Đorđe, hotelijer;
- Milutinović Dragutin, arhitekta, profesor Velike škole;⁷
- Mihajlović Mihajlo;
- Mihajlović Pavle, državni savetnik;
- Nenadović Đorđe;
- Nikolajević Svetomir, pisac, istoriča i političar, profesor Velike škole;
- Ozerović Haim, trgovac;
- Ogledić Emilijan;
- Polak Marko, lekar;
- Popović Vasilije;
- Popović Stevan – Crni, profesor Velike škole;
- Reševski Mihailo;
- Valtrović Mihajlo, arhitekta i arheolog, profesor Velike škole;
- Vuger Jovan, gostioničar;
- Ubavkić Petar, vajar;
- Velizarić Marko, član Glavne kontrole i
- Zega Jovan, hemičar.

Kao što se može videti, većinu članova ove prve prave srpske lože činili su profesori Velike škole, bankari, industrijalci, trgovci, advokati i lekari. Prvi starešina lože „Svetlost Balkana“ bio je jevrejin dr Marko Polak, a njega je nasledio Mihailo Valtrović, profesor Velike škole.

Mihailo Valtrović (1839 – 1915)

Profesor Valtrović dao je veliki doprinos, kako radu ove lože tako i razvoju masonerije u Srbiji uopšte. Kao državni pitomac završio je arhitekturu na Univerzitetu Karlsruhe, a po povratku u Beograd postaje profesor realke za tehničke predmete. Od 1875. je profesor Velike škole, a od 1881. godine

⁷ Milutinović Dragutin je primljen u Ložu kao lufton, sin Sime Milutinovića – Sarajlije. Šire je poznat kao projektant Beogradske železničke stanice, 1884. godine

dobija katedru arheologije. Kao upravnik Narodnog muzeja (1881 – 1895.) postavio je temelje njegovom razvoju, a godine 1882, vrši prva naučna iskopavanja u Viminacijumu. Bio je član, a zatim predsednik Umetničkog odbora Srpskog učenog društva, a od 1887. godine redovan član Srpske akademije nauka. Bio zapamćen i po svojim antisemitskim filipikama, odnosno po govorima u Narodnoj skupštini u kojima je napadao u to vreme projevrejski nastrojenu naprednjačku poslaničku većinu.⁸

Prostorije lože su se prvobitno nalazile u hotelu „Srpska Kruna“, ali se ubrzo, već u decembru 1876, loža preselila u zgradu na uglu i Zetske i Knez Miletine ulice u Beogradu.

Zgrada (prva sa leve strane) na uglu Knez Miletine i Zetske ulice u Beogradu, u kojoj je od 1876. do 1881. godine radila loža "Svetlost Balkana"

Na kraju radovi su držani u gostionici „Jelen“ koja se nalazila u zgradi poznatoj kao „Staro zdanje“ preko puta Sabome crkve.⁹

Iz nekoliko delimično očuvanih arhitektonskih tabli o radu lože „Svetlost Balkana“, moguće je donekle rekonstruisati neka osnovna pitanja kojima su se bavili njeni članovi. Za vreme trajanja srpsko-turskih ratova, a posebno posle srpskog poraza kod Knjaževca i Negotina, članovi lože su se istakli u pružanju pomoći postradalim krajevima i ljudima, kao i u uspostavljanju civilne vlasti u delovima koji su posle Berlinskog mira pripali Srbiji. U ovome se posebno isticao Mića Ljubibratić, koji se i kasnije, kada su minuli ratni vihori, nastavio da se bavi humanitarnim aktivnostima.

U toku 1879. godine član lože, Albert Benedikt, predložio je: da se izvan prave masonerije ustanovi zasebna, ženska loža, kako bi se iskoristila i ženska saradnja na humanim ciljevima slobodnog zidarstva. Iste godine, na ritualnom radu održanom 13. decembra, Božidar Bodi je referisao o programu novog književnog lista koje bi bratstvo pokrenulo. Međutim, zaključeno je: da se stvar pusti svojim tokom, pa list nije ni pokrenut.¹⁰

Broj članova lože „Svetlost Balkana“ vremenom znatno se uvećao, pa je 1881. godine došlo do izdvajanja jednog dela bratstva i osnivanja nove lože, lože „Srpska zadruga“. Tome je predhodila i određena diferencijacija na srpskoj političkoj sceni tako da se bratstvo podelilo i prema svojim političkim opredeljenjima. Osnivanje nove lože, ali i bume političke prilike u Srbiji su krajem 1882. godine dovele zatvaranja lože pa je 20. decembra 1882. godine održan poslednji rad na kome je odlučeno da se loža uspava.

⁸ Andrija Radenić, „O masoneriji i masonima u Srbiji – mit i stvarnost“, Istorijski časopis, knjiga 42/43 1995-1996, Beograd, str. 191

⁹ Danas se na tom mestu, u Ulici kralja Petra I nalazi stambena zgrada.

¹⁰ Arhitektonske table sa radova u loži, Arhiv Jugoslavije, Fond 100 – Masoni.

Svetomir Nikolajević član lože „Svetlost Balkana“

Namere, pretenzije i nade osnivača lože „Svetlost Balkana“ mogu se svesti na tri konstante, čiji se karakter preneo i na kasnije formirane srpske lože.

Đaja Jovan član lože „Svetlost Balkana“

Loža „Svetlost Balkana“ samim svojim imenom, u duhu slobodnozidarske tradicije, pretendovala je da označi da ona, odnosno, masonerija u Srbiji, predstavlja svetlost slobodoumlja i oslobodilačkih ideja, koji su se tada u Srbiji pojavile i rasplamsale. Sve se to dešavalo u predvečerje rešavanja tzv. „Istočnog pitanja“, odnosno, mogućeg rešenja transformacije Turskog carstva i nove podele interesnih sfera velikih sila, pa je bilo realno da se ideje o oslobađanju od turske okupacije prošire iz Srbije na celo Balkansko poluostrvo. Italijanski masoni, predvođeni Kavurom, Garibaldijem i Macinijem, koji su uspeali da vekovno rascepkane i razjedinjene italijanske državnice okupe u ujedinjenoj Italiji, imali su nameru da, pomažući oslobodilačke težnje srpskog i drugih balkanskih naroda, pored

Turske oslabe i Austrougarsku monarhiju radi prisajedinjenja Tirola Italiji. Osnivači lože „Svetlost Balkana“ su pretendovali da predvode isti takav, ali srpski oslobodilački i ujediniteljski pokret upravo u godini formiranja lože, kada je otpočeo i konačni oslobodilački rat Srbije protiv Turske.

U vreme formiranja i rada prve srpske lože u Srbiji se stvaraju i prve političke stranke, sa neminovnim rasplamsavanjem stranačkih sukoba i borbi koje su, 1883. godine rezultirale Timočkom bunom. Pristalice Timočke bune, i njeni kasniji glorifikatori, smatrali su je prelomnim političkim događajem za demokratsko i državno preuređenje Srbije, naglašavajući značajno učešće srpskih masona u njoj. Politički protivnici Timočke bune negirali su njen značaj, ali i značaj učesnika i podstrekača iz redova masona. Nesuglasice koje su se pojavile između članova lože po političkim pitanjima su, bez obzira na obavezu o odstranjivanju politike iz rada svake lože, dovele do podela među braćom i do njenog uspavlivanja.

Br. D.Č.

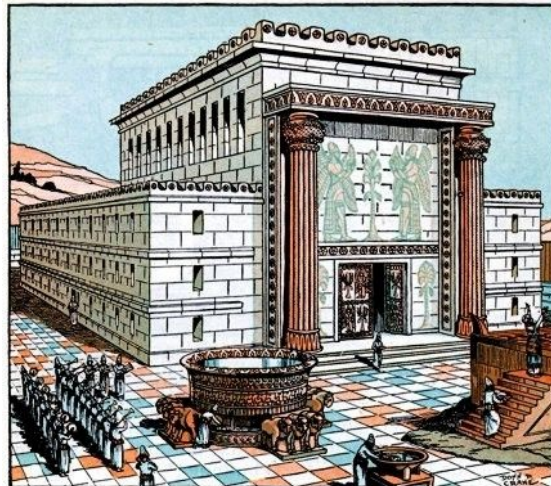
„Mudrost“ Beograd

Solomon, Kraljica od Sabe, Hiram, Mojsije i Kabala

1.

Mada nije očuvan ni približno kao neki egipatski hramovi, nijedan hram nema važnije mesto u našoj kolektivnoj imaginaciji od Solomonovog hrama. Nedavno je utvrđeno da je kralj Saul istorijska ličnost koja se pojavljuje u pismima koja su podređeni kraljevi pisali Ahenatonu. Pisma se često dotiču lokalnih događaja. Saulovo ime u tim pismima je „Labja“, kralj „Habira“. Na osnovu tih pisama i drugih svedočanstava iz okolnih kultura, možemo pouzdano reći da je David, tj. „Tadua“ - prvi ujedinio izrailjska plemena u jedno kraljevstvo, kada je postao kralj Jerusalima 1004. godine p.n.e., što će reći u vreme Tutankamonove vladavine. David je položio temelje hrama u Jerusalimu, ali je umro pre nego to je stigao da ga sagradi, pa je taj posao nastavio njegov sin, za kojeg danas znamo da je bio pomazan za kralja Jerusalima 971. godine p.n.e.

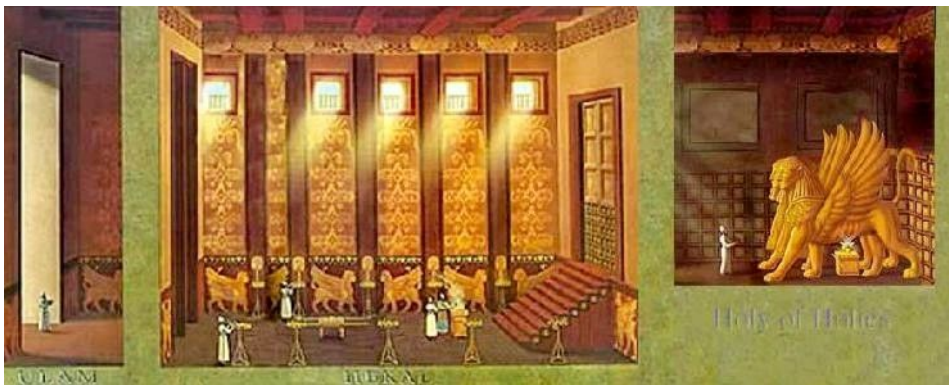
Solomonov Hram i „more bronze“ ispred ulaza

Pre otkrića koje je načinio Dejvid Rol, engleski arheolog, svojom hronologijom, verovalo se da je Solomon, ako je uopšte bio istorijska ličnost, živeo u gvozdenom dobu. To je predstavljalo veliki problem, jer arheologija nije uspevala da u ostacima iz tog perioda nađe ikakav dokaz o bogatstvu i građevinskim projektima po kojima je Solomon bio čuven. Tek kada je Solomon hronološki prebačen u kasno bronzano doba, pokazalo se da se tu savršeno uklapa. Ostaci arhitekture feničanskog stila, koja bi se mogla pripisati Hiramu, nalazili su se tačno u odgovarajućim slojevima.

Solomonov lik blista u popularnoj imaginaciji kao otelotvorenje pune kraljevske veličanstvenosti i mudrosti - a u tajnoj tradiciji kao osoba koja magijski kontroliše sve demone. U tajnoj tradiciji masonstva, Solomon je zabeležio svoje magijsko znanje u tajnoj knjizi koja je kasnije položena u temelje Drugog hrama u Jerusalimu. Predanje kaže da je bio vidovit, da je razumeo jezik životinja i biljaka. Prema jevrejskom predanju, Solomonova vladavina je bila toliko veličanstvena da su srebro i

zlatu postali sasvim obični, kao šljunak na ulici. No, pošto Jevreji - kao nomadski narod - nisu imali tradiciju podizanja hramova, Solomon je odlučio da angažuje arhitektu, feničanina Hirama Aviva. Mada građevina, prema podacima i merama datim u Starom zavetu, nije bila veća od neke parohijske crkve, bila je prepuna neverovatno veličanstvenih ukrasa.

U samoj sredini se nalazila Svetinja nad svetinjama, optočena zlatnim pločama i draguljima. U njoj je trebalo da se čuva Kovčeg zaveta, u kome se nalaze Mojsijeve tablice. Heruvimi, čija krila su se zatitnički pružala preko njega, predstavljali su sazvežđa iz zodijačkog pojasa. Na uglovima oltara su se nalazila četiri roga, koja su predstavljala Mesec, i zlatni svećnjak sa sedam krakova - koji, naravno, predstavlja Sunce, Mesec i pet glavnih planeta. Stubovi Jahin i Voas su merili puls kosmosa. Bili su postavljeni tako da su označavali najudajenije tačke iziaska Sunca na ravnodnevnicu, a prema jevrejskom istoričaru Josifu iz I veka, i Klimentu, prvom episkopu aleksandrijskom, bili su ukrašeni „orarijumima”, to jest mehaničkim prikazom kretanja planeta. U biblijskom opisu se nekoliko puta pominju „optočene jabuke”. Odeća sveštenika je bila ukrašena dragim kamenjem koje je predstavljalo Sunce, Mesec, planete i sazvežđa - a jedini koji je direktno pomenut je smaragd.

Unutrašnjost Solomonovog Hrama

Najneobičnija odlika hrama izgleda da je bilo more - ili, prema Kuranu, fontana - rastopijene bronze. Kao bronzana zmija, koju je Mojsije prikucio za motku, more bronze i topljenje metala, govori nam da je bilo tajnih postupaka posvećenih transformaciji ljudske fiziologije. Hiram, majstor graditelj, angažovao je čitavo zanatsko bratstvo da ostvare njegove zamisli. Podelio ih je u tri grupe: šegrti, kalfe i majstori. Ovde vidimo zamisao o bratstvu koje će se kasnije raširiti i izvan uzane teorije ezoterije i transformisati čitavu društvenu organizaciju, a u priči o ubistvu Hirama Aviva vidimo upozorenje kako sve može da pode naopako kada se ljudska zavist, pohlepa i beskrupuloznost ispolje u svom najgorem obliku.

U nekim tajnim tradicijama se nagoveštava suparništvo Solomona i Hirama. Kraljica od Sabe posećuje Solomona, ali želi da upozna i čoveka koji je projektovao tako čudesan hram. Pod Hiramovim pogledom, osećala se kao da joj se metal topi u utrobi. Upitala je Hirama kako je uspeo da donese lepotu nebesku na zemiju pri gradnji Hrama. Umesto odgovora, on je podigao tau krst, krst u obliku slova „T“. Istog časa su svi radnici pohrlili u hram, kao mravi. Opet slika insekta. U Talmudu i Kuranu je očuvano predanje da je hram sagnađen uz pomoć tajanstvenog insekta koji je bio u stanju da dubi kamen, a zvao se „šamir“. „Šamir“ predstavlja duhovnu sliku koju Hiram kontroliše. Trojica radnika su zavideli Hinamu na tajnim moćima. Odlučili su da saznaju tajnu mora bronze. Dočekali su ga u zasedi, na kraju dana, kada je napuštao hram, kada je nekoliko puta odbio da otkrije svoje tajne, ubili su ga: svaki mu je zadao po jedan jak udarac u glavu.

Rečeno je da su neke tajne umrle sa njim i da su i dalje izgubljene, a da tajne koje čuvaju škole misterija i tajna društva zapravo spadaju u manje tajne. Iako u elementima opisa susreta kraljice od Sabe i Hirama (vrelina u kraljičinom stomaku, Hiramovom baratanju krstom), ima nagoveštaja seksualnosti, da bismo počeli da poimamo Hiramove tajne, moramo se upitati, uzimajući u obzir astronomske ebemente u dizajnu i ukrasima hrama - kakva je tačno bila njegova orijentacija? Dva nezavisna masonska istraživača su razradili orijentaciju hrama, počev od pominjanja da je Hiram došao

iz Fenikije, čije je glavno božanstvo bila Astarta - ili Venera. Naravno, to se slaže sa već pomenutim dekorativnim detaljima - jabukama koje su Venerino voće i smaragima koji su Venerin dragi kamen.

Prema Klimentu aleksandrijskom, zavesa koja je odvajala Svetinju nad svetinjama je bila skrojena u obliku petokrake zvezde. Petokraka zvezda je oduvek bila simbol Venere, zato što putanja koju Venera ocrta oko ekliptike tokom osmogodinjeg ciklusa - pet pojava na jutarnjem nebu i pet na večernjem - formira petokraku šaru. To je jedina planeta koja ocrta potpuno pravilnu figuru na nebu. Tu figuru su videli kao pentagram, kao petokraku zvezdu, a rozenkrojceri, kao cvet sa pet latica - ružu. Osim što je Venerin simbol, pentagram je veoma značajan i u geometriji, jer, kao što je Leonardov učitelj Luka Pacioli otkrio u svojoj knjizi o božanskim proporcijama, otelovljuje zlatni presek u svakom svom delu.

Ali ima toga još. Sva ta geometrija funkcioniše ne samo u prostoru, nego i u vremenu. Pet Venerinih ciklusa od po 584 dana traju tačno osam Zemljinih godina, to znači da je Venerin ciklus tačno 1,6 Zemljinih. I ranije smo nailazili na brojku 1,6. To je početak zlatnog preseka, jedan od iracionalnih brojeva i magijskih brojeva, koji opisuju taloženje uma u materiji. Prema drevnoj i tajnoj doktrini, planete i zvezde kontrolišu to taloženje materije. Asocijacije na Veneru se umnožavaju, jedna dimenzija se otvara u drugu, kao mehurasti univerzumi savremene nauke.

Postoji mnogo sukobljenih etimologija imena Jerusalima. Jedna kaže da je ime grada bilo Uršalem, gde „ur“ znači osnovan, a „Šalem“ je drevno ime Astarte - tj. Venere - u njenom večernjem izgledu. Masonske lože su sagrađene po ugledu na jerusalimski hram. Petokraka Venerina zvezda se nalazi iznad ceremonijalnog sedišta Velikog Majstora, a pozdravi u bratskim ceremonijalnim zagrljajima su sa pet pokreta. Lože bi trebalo da imaju uzane prozore, poređane tako da svetlost Venere sija kroz njih na određene značajne dane. Majstor zidar ustaje u ponovno rođenje tako da je okrenut ka svetlosti Venere na ravnodnevnici.

Poistovećivanje Venere sa Luciferom može na prvi pogled da deluje uznemirujuće. No, u ezoterijskoj istoriji Lucifer predstavlja neophodno zlo. Ljudska sposobnost razmišljanja je nastala u ravnoteji Venere i Meseca - a Mesec takođe ima istaknuto mesto u izgledu oltara Hrama.

Solomonova misija je bila da povede čovečanstvo ka sve tamnijem, materijalnijem svetlu, a da očuva plamen duhovnosti. Istu misiju će preuzeti masoni u XVII veku, u svitanje modernog doba materijalizma.

Legenda o Solomonu ima svoj daleki odjek na Britanskim ostrvima. Savremena nauka je sklona stavu da, istorijska osnova legendi o Arturu, počiva u „mračnom srednjem veku“ posle povlačenja Rimijana iz Britanije, kada je jedan hrišćanski vojskovođa mogao da vodi veličanstvene, ali sveukupno uzaludne bitke protiv najezdi paganskih plemena. Iznet je i zanimljiv predlog, po kome je inspiracija za legendu o kralju Arturu zapravo Oven Dangvin, veliki vojskovođa koji je pobedio paganske Saksonce u bici na Badonu 470. godine. Artur bi u tom slučaju bila titula sa značenjem „medved“. No, pravi kralj Artur je živio u Tintagelu nešto ranije od Solomona, oko 1100. godine p.n.e., kada su miroljubive seoske zajednice bronzanog doba bile uništene najezdom ratobornog naroda gvozdenog doba koji je zidao brdske tvrđave. Arturov duhovni mentor, Merlin, čarobnjak iz Selidonske šume, bio je preživeli iz doba krugova od kamenja. Pomogao je Arturu da očuva u životu misterije Sunca. Sam Artur je bio kralj Sunca, okružen sa dvanaest vitezova zodijaka i oženjen Venerom, jer je Ginevra keltski oblik Venere. Njegova kruna je zapravo čakra temena, njenim plamom vodi svoj narod - kao to je Solomon vodio narod kroz tamu.

2.

Egipatska civilizacija je možda najuspenija u zabeleženoj istoriji: trajala je preko 3000 godina. Uporedite to sa evroameričkom, hrišćanskom civilizacijom, koja je do sada trajala samo oko 2000 godina. Druga upadljiva stvar su izuzetno dobro očuvani egipatski istorijski zapisi, koji su ostali na zidovima hramova, na tablicama i papirusima. Oni su bili od vitalnog značaja pri stavljanju u hronoloki kontekst okolnih civilizacija, koje su ostavile manje detaljne zapise. Izlazak Jevreja iz Egipta se

tradicionalno smešta u vreme vladavine faraona Ramzesa II, jednog od najvećih vladara Egipta. On je veliki graditelj Luksora i Abu Simbela, a među njegove spomenike spada i divovski obelisk koji se i dan danas nalazi na trgu Konkord u Parizu. U „Ozimandijasu“, romantičarskog pesnika Šelija, on je postao arhetip zemaljskog vladara koji je poverovao da će njegova dela trajati večno - „Pogledaj moja dela, o Moćni, i očajavaj!“.

Dostojan protivnik za Mojsija, pomislili bi smo. No, pojavio se jedan problem. Arheolozi su otkrili da, ako tražite Jevreja u vreme vladavine Ramzesa II, ili ako tražite, npr. tragove pada Jerihona ili Solomonovog hrama u odgovarajućim arheološkim slojevima, nećete naći apsolutno ništa. To je dovelo do zaključka naučnike da su epski mitovi o poreklu Jevreja „samo mitovi“, tj. da nemaju osnovu u istorijskoj stvarnosti. Ovde vredi napraviti kratku pauzu kako bi smo se upitali: koliko su ti ljudi želeli da te priče budu netačne, koliko je na njihove stavove uticalo adolescentsko veseije reskrinkavanja bajki iz detinjstva?

Mojsije vodi svoj narod

Poslednje decenije XX veka, grupa mladih arheologa iz Austrije i Londona, pod vođstvom Dejvida Rola, počela je da preispituje konvencionalnu hronologiju Egipta. Još konkretnije, počeli su da shvataju da u periodu Trećeg prelaznog perioda, dva spiska kraljeva, koja su do sada uzimana kao da teku jedan posle drugog, treba uzeti da zapravo teku istovremeno. To je imalo za posledicu „skraćivanje“ hronologije drevnog Egipta za oko 400 godina. „Nova hronologija“ postepeno stiče uporište čak i među starijim generacijama egiptologa. Jedan od sporednih efekata nove hronologije je bio da su arheolozi došli do senzacionalnih saznanja. To što smo ljudska bića nam daje izvanrednu širinu da verujemo u ono u šta želimo da verujemo, ali, za nekoga ko nema jak skriveni motiv da veruje da su biblijske priče „samo bajke“, novi dokazi su veoma ubedljivi.

Pokazalo se da Mojsije nije živeo oko 1250. p.n.e., u vreme Ramzesa II, nego je rođen oko 1540. p.n.e., a izlazak se odigrao otprilike 1447. p.n.e. Na osnovu položaja Venere zabeleženog u mesopotamskim tekstovima, a koji se poklapaju sa Biblijom i sa sačuvanim egipatskim zapisima, Dejvid Rol je zaključio da je Mojsije odrastao kao egipatski princ u vreme vladavine Neferotepa I, sredinom XVI veka p.n.e. Rol je našao dodatne dokaze u zapisima Artapanusa, jevrejskog istoričara iz III veka p.n.e., koji je možda imao pristup sad izgubljenim zapisima iz egipatskih hramova. Artapanus kaže da je „princ Musos“ postao popularan u vreme Kenefresa, naslednika Neferhotepa I. Musos je kasnije poslat u progonstvo, jer mu je faraon zavideo na popularnosti.

Iskopavanje kamenih ostataka nam može osvetliti istorijsku stvarnost, ali da bi smo razumeli ono što je zaista važno, kako su izgledala najviša i najdublja ljudska iskustva, moramo se ponovo vratiti tajnim predanjima. Kao Egipatski princ, Mojsije je bio posvećen u egipatske misterije. To je zabeležio egipatski istoričar Maneton, koji je identifikovao Heliopolis kao školu misterija. To je potvrđeno u Delima 7.22., kada arhidakon Stefan kaže: „I nauči se Mojsije svoj mudrosti egipatskoj“. Mojsijeva učenja su u vezi sa egipatskom mudročću. Na primer, Čin 125 u „Knjizi mrtvih“ opisuje suđenje mrtvima. Od duha se zahteva da izjavi pred Ozirisom da je vodio dobar život, a potom da porekne da je izvršio neki sa spiska nemoralnih činova pred četrdeset dvojicom sudija mrtvima: „Nisam pljačkao, nisam ubijao, nisam svedočio lažno...“, itd. Naravno, to je starije od 10 zapovesti. Ukazivanje na to ni u

čemu ne umanjuje Mojsijev značaj. Njegovo učenje nije ni moglo da nastane drugačije nego iz konkretnog istorijskog miljea. Ono što je istorijski vazno kod Mojsija je način na koji je preuredio drevnu mudrost, sa ciljem da povede čovečanstvo u sledeću fazu evolucije svesti. Sada se prisetite rituala unapredjenja na drugi stepen i svrstavanja Mojsija u kategoriju posvećenika.

Kada je Mojsije pobjegao u pustinju, naišao je na starog i mudrog učitelja. Jotor je bio africki - Etiopski - vrhovni sveštenik, čuvar zbirke kamenih tablica. Kada se Mojsije oženio njegovom kćeri, Jotor ga je učinio posvećenikom visokog nivoa. Na to se aludira u priči o plamenom grmu. Kada je Mojsije video grm kako gori a ne izgara, to je bila vizija ličnosti koja nije uništena pročišćujućim ognjem koji čeka s druge strane groba. Iz vizije plamenog grma je proisteklo Mojsijevo osećanje misije, potreba da radi za dobro čovečanstva, da nas sve povede u zemlju u kojoj teku med i mleko. Baš tada, dok je Mojsije oklevao pred veličinom tog zadatka, Bog mu pomaže da se odluči: „Taj štap uzmi u svoju ruku, njime ćeš činiti čudes!“ Tako se Mojsije uputio nazad u Egipat, nameran da od faraona zatraži slobodu za svoj narod.

"Mojsije i bronzana zmiya" (Sebastien Bourdon – 1653.)

Kada su Mojsije i njegov brat Aron uvedeni u prestonu dvoranu, Aron je bacio svoj štap na pod. Štap se pretvorio u zmiyu. Faraon je naredio svojim dvorskim čarobnjacima da ponove tu čaroliju, ali kada su ga poslušali Aronova zmiya je progutala njihove. Dok je trajalo nadmudrivanje Mojsija i faraona, Mojsije je svojim štapom upravljao tokom događaja: doneo je vatru i grad sa neba, pa najezdu skakavaca, razdvojio je Crveno more, udario je kamen iz kojeg je pokuljala voda. Šta sve to znači? Legenda po kojoj je štap načinjen iz vrta Edenskog, ukazuje na njegovo dubije značenje. Štap je deo biljne dimenzije kosmosa. Savladavši je i koristeći je dok teče kroz njegovo sopstveno telo, Mojsije, sada posvećenik, bio je u stanju i da savlada i koristi i kosmos oko sebe.

Kasnije, pošto je odustao od pokušaja da ubedi faraona da mirno pusti njegov narod i kada su se našli u Sinajskoj pustinji, Mojsije se vratio sa planine sa kamenim pločama. Mojsije se pokazao kao zahtevan starešina, u mnogo čemu gori i od faraona. Njegov narod ne uspeva da živi prema njegovim zahtevima. U jednom trenutku je čak kažnjen pošlašću ognjenih i smrtonosnih zmiya (Brojevi 7.19). Da bi spasao narod, Mojsije je prikovao bronzanu zmiyu za motku koju je postavio usred logora. Jovan 4.14 komentariše ovaj odlomak iz Starog zaveta: „I kao što Mojsije podiže zmiyu u pustinji, tako treba da se podigne i Sin Čovečiji“. Jovan očitno vidi bronzanu zmiyu kao predskazanje Isusa Hrista. „Podignut“

nosi sa sobom i osećanje transformacije ili preobražaja. Bronzana zmija je bila pretopijena - a time, prema Jovanu, ukazuje na preobražaj materijalnog tela čovečanstva.

Štap kojim je Mojsije ubedivao Egipćane i kojim je vaspitavao sopstveni narod je bio prikaz Lucifera - zmije, dakle životinjske svesti, ojačane snagom volje i moralnom disciplinom koju je veoma teko održavati. Sve u svemu, veliki dar koji je Mojsije dao svom narodu jeste osećanje krivice. Moral se pojavio u istoriji s Mojsijem i to ukazuje na promenu načina razmiljanja.

Ako pogledamo 10 zapovesti iz perspektive ezoterijske doktrine, najznačajniji je način na koji prve dve zapovesti zabranjuju korišćenje slika u religijskoj praksi i zahtevaju da Jevreji nemaju drugih bogova. Slično Avramu, Mojsije je napredovao ka novoj vrsti religije koja odbacuje postupke starih religija sa njihovim razrađenim, zapanjujućim ceremonijama, glasnom lupom cimbalu, zaslepljujućim oblacima dima i idolima koji govore. Stara religija je bila usmerena na gušenje svesti. Vernici su dobijali pristup svetu duhova, ali na nekontrolisan način, u velikim, zapanjujućim i buntovnim vizijama Ozirisovih sledbenika. Upravo to je Mojsije želeo da ukioni i zameni promišljenim svesnim sjedinjavanjem sa božanskim. Tom zabranom idola, Mojsije je pomogao stvaranje uslova koji će omogućiti nastanak apstraktne misli.

Deset Zapovesti i drugi zakoni (Izlaska i Zakoni ponovijeni) čine Mojsijevo učenje. Oni su za čitav narod. Prema ezoterijskoj tradiciji, on je u isto vreme učio i 77 starešina kabali, tajnom, mističnom učenju judaizma. Ponoviću da ne umanjujem značaj ni Mojsija ni kabale time što kažem da su se oslanjali na stariju tradiciju, na mistični brojčani sistem Egipćana. Zapisi matematičkih proračuna iz drevnog Egipta nisu sačuvani, ali njihovo shvatanje matematike je ostalo sačuvano u njihovoj umetnosti. Na primer, Horusovo oko je često predstavljano kao udjat oko, za koje sada znamo da se sastoji od niza hijeroglifa koji predstavljaju razlomke sa ukupnim zbirom 63/64. Ako uzmemo recipročnu vrednost i podelimo 64 sa 63, dobićemo ono što se naziva najvećom tajnom Egipćana, broj nazvan pitagorejski interval. Visokosloženi brojevi kao što su pitagorejski interval, „pi“ i „fi“ (ponekad nazivan i „zlatni presek“) se danas nazivaju iracionalnim brojevima. Oni leže duboko u strukturi fizičke vasseljene, a Egipćani su ih shvatali kao princip koji kontroliše stvaranje, princip po kojem se materija taloži iz kosmičkog uma.

Danas naučnici priznaju da su „pi“ i „fi“, kao i njima srodni Fibonačijev niz, zapravo univerzalne konstante koje opisuju složenije sisteme u astronomiji, muzici i fizici. Na primer, Fibonačijev niz je takav niz brojeva u kome je svaki broj jednak zbiru prethodna dva. Spirale nastaju u skladu sa ovim nizom. U prirodi postoji obilje primera: spiralne galaksije, oblik amonita i raspored listova na stabljici.

Za Egipćane, ovi brojevi su sadržali i tajnu harmoniju kosmosa, pa su ih uzimali kao ritmove i razmere pri izgradnji piramida i hramova. Tako načinjena građevina je trebalo da bude idealna. Sala, ulaz, prozor u koji je ugrađen zlatni presek postaju neizrecivo prijatni ljudskom duhu.

Veliki egipatski hramovi, naravno, bujaju od biljnih oblika, kao što su stubovi u obliku rogoza u velikoj dvorani u Karnaku. Biljni život takođe daje razmere i ljudskim udovima, biljni život savija rebra i daje im krivinu u skladu sa prijatnom matematičkom formulom koju su graditelji hramova tako pazili da ponove. Poenta je što su egipatski hramovi građeni na taj način zato što bogovi više nisu bili u stanju da nastanjuju tela od krvi i mesa. Hram je građen da bude telo boga, ništa manje od toga. Duh boga obitava unutar biljnih i materijalnih tela koja otelovijuje hram, isto kao što ljudski duh živi u svom biljnom i materijalnom telu.

Jevreji nisu ostavili bogato arhitekturno nasleđe kao Egipćani. Njihova mistika brojeva je stigla do nas ugrađena u jezik knjiga Mojsijevih. Velika knjiga kabale „Zohar“, koja predstavlja obiman komentar prvih pet knjiga Starog zaveta, tradicionalno se pripisuje Mojsiju. Prema kabali, reči i brojevi bili su sredstvo kojim se svet materijalizovao. Bog je stvorio svet koristeći sistem sačinjen od simbola hebrejskog alfabeta. Hebrejska slova, dakle, imaju magijsku moć, a sistemi koje stvaraju u spisima otvaraju čitave slojeve, ili vidike, pune skrivenog značenja.

Četnaesto poglavlje knjige Izlaska sadrži tri stiha: 19, 20 i 21, a svaki se sastoji od po 72 slova. Ako napišete te stihove jedan ispod drugog, tako da su 72 slova poređana u stupcima, onda čitajući stupce redom otkrivete 72 tajna imena Božja.

Svako hebrejsko slovo je istovremeno i broj. Alef, hebrejsko slovo A, predstavlja jedan, Bet je dva, itd. Tu postoje složene veze. Hebrejska reč za oca ima numeričku vrednost 3, a reč za majku 41. Hebrejska reč za dete je 44, dakle zbir oca i majke. A potom postaje sve neverovatnije. Brojčana vrednost hebrejskog izraza za Edenski vrt je 144. Brojčana vrednost Drveta znanja je 233. Ako podelite 233 sa 144, stići ćete veoma blizu - na 4 decimale - do vrednosti „zlatnog preseka“.

Poslednjih decenija matematičari su se posvetili zadatku nalaženja poruka sakrivenih u Mojsijevim knjigama. Značajan rad Victama, Ripsa i Rozenberga se bavi otkrivanjem transkripcionih kodova korišćenjem nizova međusobno jednako udaljenih slova. Objavljeni rezultati uključuju imena nekih postbiblijskih istorijskih ličnosti iz hebrejske istorije, ali za sada još nema nikakvih tvrdnji, nema nizova, rečenica ili bilo čega što bi se moglo protumačiti kao poruka. Jedan statističar sa Kembridža je pokazao rezultate koje je dobio primenom izuzetno složenog „skip koda“, koda čiju validnost je potvrdio profesor matematike sa Kembridža. Odlomci koje je pokazao prilično liče na psalme. Zamislite da je čitava knjiga - ili niz knjiga - ugrađena u tekst koji već imamo! Da li bi svaki od tih tekstova imao dodatne slojeve značenja?

Takvo postignuće je izvan sposobnosti normalne ljudske inteligencije. Nedavna istraživanja jedne okultne grupe su pokazala da je J. S. Bah komponovao neke od najlepših melodija na svetu - kao što je čuvena partita „Chaconne“ - a da je u isto vreme dao svakoj noti vrednost nekog slova u alfabetu. Bahova muzika se može čitati kao tajna poruka nalik na psalme. Zar nije i to iznad normalne ljudske inteligencije?

U ezoterijskim krugovima, jezik koji razumeju posvećenici i koji poseduje slojeve značenja se ponekad naziva „zeleni jezik“ ili „jezik ptica“. Rable i Nostradamus, savremenici na Univerzitetu u Montpeljeu, kao i Šekspir, navodno su pisali na njemu. Vagner ga pominje kada aludira na predanje da je Zigfrid naučio „jezik ptica“ kada je popio zmajevu krv.

Kad smo kod te teme, postoji još jedna mogućnost. Možda mi svi, sve vreme, govorimo „zelenim jezikom“? Možda je jedina razlika između nas i velikih posvećenika u tome što su oni to činili svesno?

Brat M.Đ.

„Solomonov Hram“, Niš

СЛОБОДНОЗИДАРСКИ НАГУАЛ

У трагању за коренима слободнозидарске мисли многобројни аутори су своја истраживања усмеравали ка старом египатском царству, старојеврејским веровањима, Есенима, питагорејцима, касније темпларима, зидарским гилдама, средњовековној езотеричној пракси. Међутим, универзалност Слободног зидарства превазилази све досадашње истраживачке покушаје. Довољно је само ослушнути предавања савременог толтечког духовника дон Мигуела Руиза и открити још једно изгубљено бисерно зрно Слободног зидарства.

Толтеци су пре много хиљада година били познати у јужном Мексику као „учени мушкарци и жене“. О њима антрополози говоре као о нацији или раси, али Толтеци су првенствено били научници и уметници. Они су основали удружење које је проучавало и чувало духовна знања и искуства древних времена. Окупљали су се као учитељи (нагуали) и студенти у Теотихуакану, древном граду пирамида у близини Мексика, познатом као место на коме „Човек Постаје Бог“. Езотерично знање Толтека сачувано је и преношено с једне генерације на другу у породицама нагуала. Ово знање је вековима било скривано од профаних очију, али дошло је очекивано време да се ова древна мудрост врати људима. Попут високопросвећених Слободних зидара, дон Мигуел Руис, нагуал из рода Витеза орла данас дели са нама своје снажно толтечко учење. У превод текста намерно смо убацили слободнозидарске синониме за одређене појмове како би акцентовали сличност учења:

„Пре три хиљаде година, један човек сасвим сличан мени и вама, живео је у близини града окруженог планинама. Тај човек је проучавао медицину и желео је да стекне знања својих предака, али се није у потпуности слагао са свим оним што је учио. У своме срцу осећао је да ту нешто недостаје.

Једнога дана, док је спавао у једној пећини, сањао је да види сопствено уснуло тело. Изашао је из пећине у ноћ младог месеца. Небо беше ведро и он угледа милионе звезда. А затим се у њему догоди нешто што је заувек изменило његов живот. Посматрао је своје руке, осећао своје тело и чуо свој глас како говори: 'Ја сам створен од светлости; створен сам од звезда'.

Он поново погледа звезде и схвати да звезде не стварају светлост, већ да, заправо, звезде настају од светлости. 'Све је сачињено од светлости', рече он, 'а оно између није само празан простор'. И знао је да је све што постоји дело Великог архитекте универзума, и да је та светлост весник живота, јер је и сама жива и у себи садржи сва знања.

Тада је схватио да, иако је сачињен од светлости, он није исто што и звезде. „Ја сам међупростор између звезда“, мислио је. И тако је звезде назвао тонал, а светлост између звезда нагуал, и знао је да је оно што ствара хармонију и простор између то двоје Живот или Намера. Без Живота, тонал и нагуал не би могли да постоје. Живот је апсолутна сила, божанство, Творац који ствара све.

Ево шта је открио: Све што постоји је манифестација Великог архитекте универзума. И он схвати да људска перцепција није ништа друго до светлост која опажа светлост. Такође је уведео да је материја огледало – све што одражава светлост и ствара слике од те светлости јесте огледало – и да је свет илузије, Сан, само дим који нас спречава да видимо шта ми заиста јесмо. 'Наше истинско биће је чиста љубав, чиста светлост', рече он.

У тих неколико тренутака схватио је све. Био је веома узбуђен, али срце му беше спокојно. Једва је чекао да каже профанима шта је открио. Али га нису разумели. Видели су да се он изменио, да нешто прекрасно зрачи из његових очију и гласа. Приметили су да он више никога и ниша не осуђује. Он више није био као други...Схватио је да је он огледало других људи, огледало у коме је могао да види себе. 'Свако од нас је огледало', рече он. Видео је себе у свима, али они у њему нису видели себе. И он схвати да сви они сањају, али не знајући, не схватајући шта они заправо јесу. Они нису могли да виде њега као себе, јер је између огледала постојао зид од магле или дима. А тај зид магле био је сачињен од тумачења светлосних слика – Сна људских бића“.

У току слободнозидарске иницијације на заповест старешине ложе да се окренемо и погледамо одакле нам прети опасност, ми заправо откривамо тајну коју су знали мудри Толтеци. Уколико у току слободнозидарског рада погледамо изнад себе видећемо звезде. Испод нас је хладан под. А где смо ми – Слободни зидари? Рекао бих, негде између. Трагајући за светлошћу, можда смо само светлост између звезда – „толтечки нагуал“.

Бр.: П.П.

Ложа „Ђорђе Вајферт“

Loža „Nemanja“ od 1892 do 1908-e godine

Od 1892-e do 1908-e godine radila je u Nišu, slobodnozidarska radionica pod imenom “Nemanja”. Arhitektonske table sa sastanaka, izveštaji, matrikule i ostala dokumenta vezana za rad ove lože dele sudbinu većine dokumenata vezanih za rad masonskih loža u Srbiji. Zahvaljujući ratovima, okupatorima, radu stranih i domaćih tajnih službi, zahvaljujući posleratnoj Državnoj bezbednosti i drugim institucijama koje su se bavile ovom problematikom u raznim periodima naše istorije, dokumentacija o “Nemanji” je premeštana, skrivana i na kraju nepovratno izgubljena. Svi podaci na kojima se zasniva priča o “Nemanji” od 1892-e do 1908-e godine potiču iz dokumenata u kojima se “Nemanja” pominje posredno. To su u prvom redu sačuvane arhitektonske table lože „Pobratim“ iz Beograda, koja je najzaslužnija za osnivanje i kasniji rad „Nemanje”. Tu spadaju i vesti objavljivane u štampi iz tog perioda, kao i sačuvani primerci časopisa „Neimar“ koji je za potrebe slobodnozidarske zajednice izdavao Vrhovni Savet Srbije počevši od 1914-e godine.

Okolnosti u kojima nastaje Nemanja

“Nemanja” nastaje u jeku krize u funkcionisanju namesništva koje upravlja Srbijom dok se čeka da mladi kraljević Aleksandar Obrenović postane punoletan i preuzme presto. Aleksandar Obrenović razrešava krizu tako što 1893 preuzima vlast i počinje svoju vladavinu koja završava Majskim prevratom i njegovim ubistvom 1903-e godine. Politički život karakterišu sukobi liberala i radikala, kao i povremeni državni udari tokom kojih Aleksandar Obrenović često suspenduje ustav i vladu i povremeno uspostavlja svoju neprikosnovenu vlast. U Nišu, palanci koja nakon oslobađanja od Turaka sve više raste i počinje da liči na pravi grad, svoje poslednje devojačke dane provodi Zona Zamfirova, Ivko slavi svoju čuvenu slavu a Kalča obilazi kafane praćen svojim vernim četvoronogim prijateljem Čapom. Profesor gimnazije Stevan Sremac duh vremena živopisno opisuje u svojim knjigama.

Slobodno zidarstvo je bilo u usponu. Srpski masoni 2. februara 1891-e po svim masonskim pravilima i u skladu sa Andersonovom konstitucijom osnivaju u Beogradu ložu “Pobratim”. Nemački masoni im sugerišu da se stave pod zaštitu Velike Lože Ugarske i oni su poslušali taj savet. “Pobratim” je brzo ojačao a javila se želja da se masonski rad pokrene i u drugim gradovima. Tako se krenulo sa prijemom i ubrzanim napredovanjem određenog broja Nišlija, koji su pripremani da u vremenu koje sledi oforme ložu u Nišu.

Osnivanje “Nemanje”

Osnivači Nemanje većinom dolaze iz “Pobratima” koji je to vreme radio pod zaštitom Simboličke Velike lože Ugarske, tako da je po automatizmu i “Nemanja” priznavao tu istu vrhovnu vlast. Jedan od osnivača i prvi starešina “Nemanje” bio je nekada član lože “Sloga, Rad i Postojanstvo”. Jedan od osnivača bio je ranije član tada već uspavane lože iz Turn Severina. U trenutku unošenja svetla Nemanja je imao 10 članova. Prvi starešina Nemanje zvao se Đorđe S. Nešić, a unošenje svetla je obavljeno u proleće, na “drugi dan Duhova”, odnosno, 25 maja 1902-e godine. O osnivanju lože izlazi

kratka vest u lokalnom glasilu radikalne stranke “Sloboda” u rubrici “Niške vesti”. U članku se pominje ime starešine Đorđa S. Nešića i imena viđenijih gostiju iz Beograda.

Prema legendi, tokom III Krstaškog pohoda i prolaska krstaša kroz Srbiju, Stefan Nemanja je posvećen u viteza viteškog reda koji čuva tajne i drevna znanja kasnije ugrađena u slobodnozidarsko učenje. U okolini Niša je 1189-e godine došlo do susreta Fridriha Barbarose i Stefana Nemanje. Iako neki istoričari smatraju da je do susreta došlo iz čisto profanih obostranih interesa vezanih za proširenje teritorije i uspostavljanje uticaja, nije isključeno da je tokom susreta začeta i mnogo dublja duhovna veza između predstavnika u to vreme najmoćnije zapadnoevropske sile i Srbije koja je u to vreme bila u usponu i pokušavala da izađe iz zagrljaja Vizantijskog cara. U svakom slučaju ova romantična pretpostavka o Stefanu Nemanji a zatim i istorijska činjenica da se pred kraj života odrekao prestola i zamonasio, čime je potvrdio svoju izuzetnu duhovnost, inspirasali su su Nišlije da 1892-e godine za ime novoosnovane masonske lože uzmu ime “Nemanja”.

Osnivači Nemanje bili su:

- *Atila Okoličani* apotekar iz Niša, slobodni zidar od 11. juna 1981 kada je u “Pobratimu” iniciran zajedno sa još dva kandidata s juga Srbije.
- *Karlo Materni* preduzimač iz Niša, drugi Nišlija iniciran istovremeno s Atilom Okoličanim.

- *Pera Arandelović* iz Pirota, po zanimanju trgovac, iniciran istovremeno kada Atila Okoličani i Karlo Materni. Sva trojica su na treći stepen podignuta 23. februara 1892-e godine zajedno sa još trojicom Nišlija, primljenih u “Pobratim” nešto kasnije
- *Stevan Sremac* profesor gimnazije i pisac iz Niša, primljen je u “Pobratim” na radu čiji se datum tačno ne zna, ali je izvesno da je to bilo nakon inicijacije već pomenute trojice braće s juga Srbije. Zna se pouzdano da je Stevan Sremac unapređen u stepen pomoćnika na radu 22. februara 1892-e godine a da je na treći stepen podignut odmah sutradan 23. februara 1892-e godine. Prilikom inicijacije i unapređenja Stevan Sremac je bio u društvu još dvojice Nišlija i oni će zajedno sa ranije iniciranom trojkom postati okosnica “Nemanje”.
- *Kosta Tasić* trgovac iz Niša, iniciran je i unapređivan zajedno sa Stevanom Sremcem.
- *Lazar R. Petrović*, iniciran je i unapređivan zajedno sa Stevanom Sremcem i Kostom Tasićem,
- *Đorđe S. Nešić*, trgovac iz Niša, značajan po tome što je bio prvi starešina “Nemanje”. Iniciran u loži „Sloga, Rad i Postojanstvo“ koja je svojevremeno bila pod zaštitom Velikog Orijenta Italije. Iako su pripadale različitim obedijencijama, loža „Sloga, Rad i Postojanstvo“ i loža „Pobratim“ održavale su prijateljske odnose.
- Kao osnivač Nemanje u arhitektonskim tablama „Pobratima“ pominje se i izvesni brat *Nekocić*, ranije iniciran u Turn Severinu u loži koja je u vreme osnivanja „Nemanje“ već bila uspavana.
- Nišlija *J. Senkijević*, po zanimanju lekar, se takođe pominje kao jedan od osnivača „Nemanje“, ali ga nema u zapisnicima s radova “Pobratima”. Verovatno je prihvaćen kao slobodni zidar iniciran u nekoj od loža u inostranstvu.

Očigledno je da su Nišlije u “Pobratimu” napredovale po ubrzanom postupku sa ciljem da se što pre osposobe i formiraju ložu u Nišu. Par meseci nakon osnivanja, već u septembru 1892-e godine “Nemanja” u svoje redove prima novu braću a u arhitektonskoj tabli “Pobratima” se pominju imena braće iz Beograda koja su putovala za Niš da pomognu oko prijema novih učenika.

Stevan Sremac i napad liberala na “Nemanju”

Najpoznatiji osnivač Nemanje nesumnjivo je profesor Niške gimnazije “Njegoš”, Stevan Sremac. “Nemanja” je osnovan u maju, a već 16 septembra 1892-e godine na sopstveni zahtev Stevan Sremac dobija premeštaj i odlazi za Beograd gde nastavlja posao profesora u III Beogradskoj gimnaziji. Stevan Sremac je istaknuti aktivista liberalne stranke i za vreme njegovog boravka u Nišu liberali nisu komentarisali osnivanje i rad “Nemanje”. Međutim, samo mesec dana nakon njegovog odlaska za Beograd, glasilo liberalne stranke u Nišu, “Stara Srbija”, objavljuje članak u kojem žestoko napada slobodne zidare i “Nemanju”, tvrdeći da su marionete u službi austrougarske imperijalističke politike. Ostrašćen i međupartijskom borbom obojen članak izazvao je veliki revolt Niških slobodnih zidara. Starešina “Nemanje” piše oštar demant koji “Stara Srbija” odbija da objavi. Oko ovog članka digla se velika gužva i u prestonici, tako da se pokreće niz intenzivnih konsultacija među kojima jedan brat iz “Pobratima” odlazi kod ministra unutrašnjih poslova tražeći od njega da interveniše. Đorđe S. Nešić preduzima niz koraka, između ostalog podnosi tužbu protiv “Stare Srbije” a u radikalskom glasilu “Sloboda” objavljuje demant u vidu članka koji veoma afirmativno govori o slobodnom zidarstvu. Dva dana nakon ovog članka i “Stara Srbija” najzad popušta i donosi kratku ogradu od ranije objavljenog teksta. Pretpostavlja se da je objavljivanje ovog demanta urađeno na ličnu intervenciju Stevana Sremca. Nema pisanih tragova niti drugih dokaza o tome da li je Stevan Sremac nastavio masonski rad u nekoj od Beogradskih loža.

Prestanak rada "Nemanje"

Za Kraljevinu Srbiju i Srpske masone u njoj, veoma je značajna 1908-a godina. Nacionalni ponos je zagrejan do usijanja austrougarskom odlukom o aneksiji Bosne i Hercegovine. Briga za Srbe preko Drine tera srpske masone da iskoriste svoje masonske veze i zatraže pomoć matične Velike lože, odnosno Simboličke Velike Lože Ugarske, te da preko nje pokušaju da učine nešto konkretno na zaštiti svojih nacionalnih interesa. Odgovor Simboličke Velike Lože Ugarske bio je hladan i sveo se na poruku da ne želi da se meša u pitanja takve vrste. Razočarani ovakvim držanjem srpski masoni na radu "Pobratima" održanom 10 oktobra 1908-e godine u Beogradu donose odluku da napuste okrilje Simboličke Velike Lože Ugarske i zauzimaju stav da na dalje o svojoj sudbini treba da odlučuju sami, odnosno da treba da počnu sa aktivnostima usmerenim ka formiranju sopstvene nacionalne Velike lože. Aneksiona kriza dovodi do toga da masonski rad u Srbiji nakratko zapadne u ozbiljne probleme i na kratko izgubi na zamahu. U tim trenucima dezorijentacije i uzavrelih nacionalnih osećanja loža "Nemanja" u Nišu prestaje sa radom. U vremenu koje sledi "Pobratim" se revitalizuje, a od njegovih delova se formiraju dve nove lože. Međutim, izostaje ponovno buđenje "Nemanje". "Nemanja" se ne pojavljuje ni 1912-e godine u vreme istorijskog osnivanja Vrhovnog Saveta i Velike Lože Srbije, a ne javlja se ni kasnije u okviru Velike Lože "Jugoslavija".

Današnji "Nemanja" reosnovan je tek 11. novembra 2004-e godine pod okriljem Velike Nacionalne Lože Srbije i to na vrlo sličan način kao i prvi "Nemanja" daleke 1892-e godine. Nišljive koje su pre toga započele svoj masonski život uglavnom u "Pobratimu" u Beogradu, jednog trenutka su odlučile da svoj masonski rad nastave u gradu u kojem žive. Zanimljivo je da je i ovom prilikom ponovljena neverovatna slučajnost da pored gotovo svih članova lože koji dolaze iz "Pobratima" prvi starešina ne bude prethodno član "Pobratima". Ovoga puta prvi starešina brat G.O. je došao iz lože "Sloboda". Do informacija o radu i aktivnostima današnjeg "Nemanje" može se doći praćenjem vesti o aktivnostima slobodnih zidara objavljenih na sajtu Velike Nacionalne Lože Srbije.

Brat Č.V.
"Nemanja" Niš